

Z A P I S N I K
sa 19. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 27. juna 2018. godine

Sednica je počela u 12 sati.

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali član/ice Odbora: Zvonko Vuković, Maja Bakrač, Sanja Pavićević i Branka Tanasijević.

Saglasno članu 56 Poslovnika Skupštine, odsustvo sa sjednice najavila je Aleksandra Vuković.

Saglasno članu 65 stav 2 Poslovnika Skupštine, odsutnu članicu Odbora zamijenio je poslanik Filip Vuković.

Sjednici su prisustvovali: Leon Gjokaj, direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Sokolj Beganaj, savjetnik u Direktoratu za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za pitanja rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Fana Delija, izvršna koordinatorka Centra za romske inicijative i Behija Ramović, predsjednica Ženske RAE mreže „Prva“.

Rad sjednice pratili su predstavnici/e medija.

Za sjednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

1. Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2018. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2017. godinu, i
2. Tekuća pitanja.

Prije prelaska na rad po utvrđenom dnevnom redu, Odbor je usvojio zapisnik sa 17. sjednice Odbora.

Prva tačka – Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2018. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2017. godinu

Leon Gjokaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, informisao je članove/ice Odbora da je Vlada Crne Gore, u martu 2018. godine, donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije za 2018. godinu i usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za 2017. godinu, koje je dostavilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Akcionim planom je utvrđen značajan broj aktivnosti u cilju veće integracije romske i egipćanske populacije i utvrđeni nosioci tih aktivnosti, mjere i rokovi za njihovu realizaciju, dok Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2017. godinu daje prikaz realizacije planiranih mjera, kao i postignute rezultate.

U uvodnom obraćanju Leon Gjokaj je saopštio da je Crna Gora u proteklom periodu ostvarila napredak u oblasti inkluzivnog obrazovanja, kao i da je integracija romske i egipćanske zajednice složen i dugoročan proces. U radu sa djecom fokus se stavlja na njihovu integraciju, poboljšanje školskog i socijalnog postignuća, a programi uključivanja djece romske i egipćanske populacije kontinuirano se sprovode na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja u Crnoj Gori. Povećan je stepen upisa i primjenom posebnih mjera došlo je do smanjenja ranog napuštanja škole na svim nivoima obrazovanja. U školskoj 2017/2018. godini upisano je 2192 RE djece, od čega 1192 dječaka i 1000 djevojčica. Sve veći broj djece romske i egipćanske populacije upisuje osnovnu školu. Za svu djecu za koju roditelji nemaju potrebnu dokumentaciju ili riješen pravni status omogućen je upis u osnovnu školu, s tim da roditelji imaju obavezu da istu dostave u toku školske godine. Broj učenika romske i egipćanske zajednice u redovnom osnovnom obrazovanju, školske 2017/2018. godine je 1860 učenika/ca, što čini 2,74% od ukupnog broja upisane

djece u osnovne škole u Crnoj Gori. Ministarstvo prosvjete, afirmacijom važnosti obrazovanja, kampanjama za upis, podrškom pri upisu na nivou svakog zainteresovanog pojedinca, radi na povećanju broja upisa u srednje škole pripadnika romske i egipćanske populacije. Školske 2017/2018. godine nastavu radovno pohađa 142 učenika (30 učenika/ca više nego što je to bilo školske 2016/2017. godine), što u procentima čini 0,51% od ukupnog broja upisane djece u srednje škole u Crnoj Gori. Prema ovim pokazateljima može se zaključiti da je postignut vidan napredak u broju upisanih srednjoškolaca/ki. Osim pomenutog, za sve upisane učenike srednjih škola romske i egipćanske populacije realizovana je i aktivnost određivanja mentora koji su zaduženi da prate učenike i brinu o njihovoj redovnosti pohađanja nastave i uspjeha u školi. Međutim, cilj kome se teži - da se svi učenici romske i egipćanske zajednice koji završe osnovnu školu upisuju u srednje škole, još nije postignut. Zahvaljujući naporima nadležnih institucija i civilnog sektora, značajno je povećan broj pripadnika romske i egipćanske populacije upisanih na visokoobrazovnim ustanovama. Na fakultetima u Crnoj Gori, školske 2017/2018. godine, studira 27 pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice, a od tog broja na početku akademske godine je upisano 7 studenata. Program stipendiranja i pomoći u obrazovanju nastavljen je. Svim srednjoškolcima i studentima romske i egipćanske populacije, koji podnesu zahtjev, isplaćuju se od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava stipendije (srednjoškolcima 60 € mjesečno, a studentima 150 €), što je značajan doprinos povećanju broja srednjoškolaca i studenata, s obzirom na izuzetno nisku finansijsku moć većine pripadnika navedene populacije. Do početka školske 2018/2019. godine, očekuje se izrada pravilnika o kriterijumima i uslovima za dodjelu stipendija za učenike i studente romske i egipćanske populacije. Prema podacima nadležne institucije nema nezaposlenih Roma i Egipćana sa VII stepenom stručne spreme.

Tokom diskusije, Leon Gjokaj je kao jednu od prepreka za integraciju romske i egipćanske populacije istakao problem ugovorenih brakova. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u skladu sa Akcionim planom za implementaciju Strategije za 2017. godinu, a u saradnji sa nadležnim institucijama i nevladinim organizacijama, realizovalo 12 kampanja u romskim i egipćanskim naseljima o problemu nasilja nad ženama i prisilnim dječjim brakovima. Učesnici/e su upoznati sa štetnim efektima dječjih ugovorenih/prisilnih brakova, kao i sa zakonskom regulativom u ovoj oblasti.

U pogledu ostvarivanja zdravstvene zaštite radi povećanja stepena dostupnosti zdravstvene zaštite, predviđena je mjera uvođenja i jačanja uloge saradnika u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u zdravstvu. Osnovna uloga saradnika je aktivna komunikacija sa romskom i egipćanskom zajednicom i njihovo uključivanje u sistem zdravstvene zaštite. Ostale mjere iz Akcionog plana su realizovane te se obuhvati imunizacijama sve djece u Crnoj Gori prate kroz sprovođenje programa obaveznih imunizacija preko izabranih pedijatara, pa i terenske vakcinacije romske i egipćanske djece u naseljima. Ministarstvo zdravlja u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava u cilju jačanja svijesti o značaju prevencije i čuvanja zdravlja, organizovalo je u toku 2017. godine preventivne preglede Romkinja u domovima zdravlja u četiri opštine.

U raspravi su kroz pitanja i komentare učestvovali/e: član/ice Odbora - Zvonko Vuković, Nada Drobnjak, Branka Tanasijević, Maja Bakrač, Sanja Pavićević, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica Leon Gjokaj, izvršna koordinatorka Centra za romske inicijative Fana Delija, predsjednica Ženske RAE mreže „Prva“ Behija Ramović i savjetnik u Direktoratu za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Sokolj Beganaj,

Fana Delija, izvršna koordinatorka Centra za romske inicijative, tokom diskusije, između ostalog, saopštila je da zbog veoma izraženih patrijarhalnih odnosa koji su dominantni u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori, veliki broj Romkinja i Egipćanki suočava se sa nasiljem u porodici i ugovorenim brakovima, zbog čega se Centar za romske inicijative opredijelio za intenzivniji rad na ovim problemima. Maloljetnički brakovi izazivaju čitav niz dalekosežnih posljedica. Akteri razmjene su roditelji djece, koji umjesto zaštite koju treba djeci da pruže, njihov bračni status regulišu dobijanjem određene svote novca. U Crnoj Gori do sada bilo je 57 ugovorenih dječjih brakova koje je Centar za romske inicijative utvrdio, ali nijedan slučaj do kraja nije procesuiran zbog neadekvatnog zakonskog okvira, i nije bilo kažnjavanje roditelja. Ne može da se dokaže da se ugovaraju dječji brakovi, jer Romska zajednica negira ovu pojavu. Taj brak se zvanično ne zasniva, jer je riječ o maloljetnim licima, od 12 do 16 godina. Polazeći od navedenog, naglasila je da nadležne institucije moraju biti uključene kako bi se olakšao rad na terenu i na koordinisani način dobila uputstva kako treba raditi i sprečavati ove pojave. Nepoštovanjem dječjih

prava kroz sklapanje dječjih ugovorenih brakova ne poštuju se nacionalni ni međunarodni zakonski okviri koje je Crna Gora donijela ili ratifikovala po pitanju suzbijanja i eliminisanja ove štetne pojave koja se ne može prihvatiti i posmatrati kao običajno pravo kod romske i egipćanske populacije.

Kroz raspravu koja je uslijedila, ukazano je na važnost pitanja – ranih i ugovorenih brakova, nasilja u porodici, zaštite djece od prosjačenja, broja upisanih srednjoškolaca i studenata romske i egipćanske populacije i redovnosti isplate stipendija, finansiranja medijatora u srednjim školama u kojima ima učenika koji se izjašnjavaju kao pripadnici romske i egipćanske zajednice, obavezne imunizacije djece u romskoj i egipćanskoj populaciji, dobijanja ličnih dokumenata, održivosti projekata koji se finansiraju iz različitih izvora, medijskog izvještavanja koje treba da doprinese integraciji manjina.

Nakon rasprave predsjednica Odbora je konstatovala da je Odbor razmotrio Akcioni plan za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2018. godinu, sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020. za 2017. godinu, i da su član/ice Odbora tokom rasprave izrazili uvjerenje da će sve institucije koje su uključene u pitanja romske i egipćanske zajednice posvetiti dužnu pažnju istaknutim problemima, kao i primjeni zakona i da će Odbor u narednom periodu, kao i do sada, sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava saradivati u realizaciji pojedinih aktivnosti utvrđenih Akcionim planom za 2018. godinu.

Druga tačka – Tekuća pitanja

U okviru ove tačke dnevnog preda predsjednica je informisala Odbor da je 19.juna održala sastanak sa pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske Višnjom Ljubičić i direktoricom Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine Samrom Filipović – Hadžiabdić. Tokom sastanka razgovaralo se o regionalnoj saradnji na polju rodne ravnopravnosti sa posebnim osvrtom na status institucionalnih mehanizama i lokalizaciji akcionih planova za primjenu Rezolucije 1325 SBUN – Žene, mir, bezbjednost.

Sjednica je završena u 13 sati i 50 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDSJEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.